

Heilbrigðisráðuneytið
Skógarhlíð 6
105 Reykjavík

Reykjavík, 7. október 2019
1910003/0.4.1/dh

Efni: Umsögn um drög að frumvarpi til breytinga á lögum um heilbrigðisþjónustu. Mál nr. 223/2019. Samráðsgátt

Embætti landlæknis þakkar fyrir veittan frest til að skila umsögn um drög að frumvarpi til breytinga á lögum um heilbrigðisþjónustu. Eins og ráðuneytinu er kunnugt um gafst embættinu knappur tími til að rýna frumvarpsdrögin. Embættið vill ítreka mikilvægi þess að helstu hagsmunaaðilar og viðkomandi stjórnvöld séu upplýst um þegar svo mikilvæg frumvörp sem þessi, þ.e. breyting á rammalöggjöf um skipulag heilbrigðisþjónustu, eru í vinnslu. Það er engan veginn hægt að treysta því að önnur kafið starfsfólk stofnana nái að fylgjast með hvað kemur inn í Samráðsgátt. Embættið hefur reyndar fengið þá skýringu að tæknilegir örðugleikar hafi komið í veg fyrir að embættinu bærist tilkynning um að frumvarpsdrögin lægu fyrir í Samráðsgátt.

Embætti landlæknis fagnar nýlega samþykktri heilbrigðisstefnu til ársins 2030 og tekur undir mikilvægi þess að lög um heilbrigðisþjónustu séu samræmd heilbrigðisstefnu. Mikilvægt er að halda áfram vinnu, út frá heilbrigðisstefnu, við að skipuleggja verkaskiptingu milli stofnana og skýra frekar hlutverk hverrar stofnunar. Það kann einmitt að vera skynsamlegt að gera slíkt með reglugerðum eins og frumvarpsdrögin kveða á um.

Í drögunum er skilgreint hvað átt er við með fyrsta, annars og þriðja stigs heilbrigðisþjónustu. Því ber að fagna enda er það að veita þjónustu á réttu þjónustustigi eitt það mikilvægasta í að nýta fjármuni á skynsamlegan máta. Það vekur þó athygli að hvergi er minnst á endurhæfingu sem verður æ mikilvægari og leggur embættið til að þeim málaflokki verði bætt við. Þá ætti að leggja meiri áherslu á þjónustuþáttinn í skilgreiningu á þriðja stigs heilbrigðisþjónustu sbr. 4. tl. 1. gr. frumvarpsdraganna. Þannig gæti skilgreining á þriðja stigs heilbrigðisþjónustu verið svohljóðandi: „Heilbrigðisþjónusta sem veitt er á háskólasjúkrahúsi eða á annarri heilbrigðisstofnun í samráði við háskólasjúkrahús með áherslu á meðferð alvarlegra sjúkdóma, mjög sérhæfða þjónustu, rannsóknir, þróun og kennslu“.

Embætti landlæknis tekur undir mikilvægi teymisvinnu starfsstétta og nauðsyn þess að brjóta niður múra milli mismunandi fagstétta. Það verður þó ekki gert nema með víðtæku samráði og samstarfi. Í þessu sambandi eru lagðar til miklar breytingar sem t.d. fela í sér að leggja niður lækningaráð og hjúkrunaráð stærri stofnana sem og að leggja niður störf framkvæmdastjóra lækninga og hjúkrunar. Embætti landlæknis hefði talið eðlilegt að haft yrði samráð við þessi mikilvægu fagfélög við gerð frumvarpsdraganna. Eitt af sjö meginviðfangsefnum

heilbrigðisstefnunnar lýtur að mönnum í heilbrigðisþjónustu, sbr. kafla 3. (*Fólkið í forgrunni*). Þekkt er að fyrir þekkingarstarfsmenn, sem flest starfsfólk í heilbrigðisþjónustu fellur undir, er samráð mikilvægt og það að geta haft áhrif á eigið starfsumhverfi einn af lykilþáttum starfsánægju. Í drögnum er gert ráð fyrir að forstjóri hafi nánast frjálssar hendur um stjórnun stofnunar, nú þegar verið er að fella úr gildi ákvæði um innra starf og skipulag stofnana. Embættið bendir á að hér kann að vera stigið of stórt skref í einu.

Í 11. gr. frumvarpsdraganna er rætt um fagstjórnendur en þar segir: „Á heilbrigðisstofnun skulu starfa einn eða fleiri fagstjórnendur sem bera faglega ábyrgð á þjónustu stofnunarinnar gagnvart forstjóra.“ Að mati embættisins er afar óljóst hvernig þetta skuli útfært og hvaða skilyrði um menntun og reynslu fagstjórar þurfi að uppfylla til að geta axlað ábyrgð á faglegri heilbrigðisþjónustu.

Í 12. gr. frumvarpsdraganna er rætt um fagráð og að „...fagráð mynda fulltrúar allra heilbrigðisstétta sem starfa á stofnuninni og er það forstjóra til ráðuneytis um málefni hennar.“ Hér er sömuleiðis óljóst um útfærslu og skal á það bent að á Íslandi eru samtals 35 skilgreindar heilbrigðisstéttir. Þá er alls óljóst um hvaða mál forstjóri skuli leita álits fagráðs og hvernig með það álit skuli farið og hvernig skuli bregðast við ef fagráð kemst ekki að sameiginlegri niðurstöðu. Þetta telur embættið nauðsynlegt að skýra betur. Telur embættið réttast að ákvæðið feli í sér sérstaka heimild fyrir ráðherra til að setja reglugerð um nánari útfærslu á starfsemi fagráða.

Í íslenskri heilbrigðislöggjöf er hvergi að finna skilgreiningu á svokallaðri fjarheilbrigðisþjónustu. Ef marka má upplýsingar frá Norðurlöndunum er ljóst að framboð og eftirspurn eftir slíkri þjónustu fer ört vaxandi sem rímar það við það embætti landlæknis hefur orðið áskynja í því sambandi. Einungis er minnst á fjarheilbrigðisþjónustu á einum stað í greinargerðinni sem fylgir frumvarpsdrögnum (kafla 3.1), og hvergi er minnst á slíka þjónustu í frumvarpinu sjálfu. Embættið leggur til að löggjafinn noti tækifærið með fyrirhuguðum breytingum á heilbrigðislöggjöfinni og skilgreini formlega hvað átt er við með fjarheilbrigðisþjónustu.